

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİNE ETKİ EDEN ETMENLERİN BELİRLENMESİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA

Ali ŞAHİN* , Demet ÇELİK** , Ramazan KOCAKAYA** , Nejla CANBULAT
ŞAHİNER*** , Mehtap GENÇ**

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerinin, hemşirelik mesleğini tercih etme sürecine etki eden etmenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Karma tipte yapılan bu çalışmanın evrenini bir üniversitede hemşirelik bölümü birinci sınıfta öğrenim gören 100 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk aşamasına, çalışmaya katılmayı kabul eden ve veri toplama aracını eksiksiz dolduran 88 öğrenci dâhil edilmiştir. İkinci aşamada ise öğrencilere 1'den 88'e kadar numara verilmiş, numaralar kâğıtlara yazılarak bir torbaya konmuş, torbadan rastgele 20 kâğıt seçilmiştir. Veri doygunluğuna ulaşıldığı için 14. görüşmede araştırma sonlandırılmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan Öğrenci Bilgi Formu ve 10 sorudan oluşan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 21 paket programı kullanılarak nicel veriler elde edilmiştir.

Bulgular: Çalışmanın nitel bulguları ise içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan görüşmeler analiz edildiğinde “hemşirelik mesleğine ilgi”, “hemşirelik mesleğinin imajı” ve “meslek-kişilik arasındaki bağ” olmak üzere üç ana tema ortaya çıkmıştır.

Sonuç: Sonuç olarak katılımcıların hemşirelik mesleğine erken yaşlardan itibaren ilgi duydukları ve katılımcıların kişilik özellikleri ile meslekleri arasında bağ kurdukları belirlenmiştir. Katılımcılar, hemşirelik mesleğinin toplumsal imajının hem olumlu hem de olumsuz olabildiğini belirterek hemşirelik mesleğinin imajının olumlu yönde değiştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci hemşire, Meslek seçimi, Nitel çalışma

DETERMINING THE FACTORS THAT AFFECT THE FIRST YEAR STUDENTS 'PROFESSIONAL CHOICE: A QUALITATIVE STUDY

ABSTRACT

Aim: In this study, it is aimed to determine the factors that affect the process of choice of profession of the freshmen students of the department of nursing.

Geliş Tarihi / Received: 14.01.2020

Kabul Tarihi / Accepted: 04.04.2020

* Prof. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

** Araş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

*** Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Demet ÇELİK, demet_van6@hotmail.com

Methods: The population of this mixed-type study is 100 freshmen students attending the department of nursing at a university. The study consists of two parts. The first part of the study included 88 students who agreed to participate in the study and fully completed the data collection tool. In the second part, numbers were given to students from 1 to 88, written on papers and placed in a bag, and 20 papers were randomly selected from the bag. Data saturation was reached in the 14th interview, therefore, the research was terminated at this point. The Student Information Form prepared by the researchers and a Semi-Structured Interview Form consisting of 10 questions were used as the data collection tools. Quantitative data were obtained using the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 21 package program. The qualitative findings of the study were analyzed using the content analysis method.

Results: Analyzing the interviews, three main themes emerged: “interest in the nursing profession”, “image of the nursing profession”, and “the bond between profession-personality”.

Conclusion: As the conclusion, it was determined that the participants were interested in the nursing profession since early ages and that the participants established bond between their personalities and professions. Stating that the social image of the nursing profession can be both positive and negative, the participants stressed that the image of the nursing profession should be changed in a positive way. Additionally, the participants expressed that promotion activities were inadequate during the process of choice of profession.

Keywords: Nursing student, Choice of profession, Qualitative study

GİRİŞ

Meslek, bireylerin hayatlarını kazanmak için belli bir eğitim yoluyla elde ettikleri bilgi ve becerilere dayanan etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Yanikkerem, Altınparmak, ve Karadeniz, 2004). Bireyler henüz yirmili yaşlarına ulaşmadan hangi mesleği seçeceklerine karar vermekte ve aldıkları kararlar hayatlarının geri kalanını da etkilemektedir (Ensari ve Alay, 2017). İlhan’a göre (2008) meslek, genel olarak yaşam boyu bir proje olarak görüldüğünden, yaşam biçiminin önemli bir tayin edicisi durumundadır. Meslek, bireylerin yaşamı üzerinde salt ekonomik yönden değil, diğer yönlerden de etkilidir. Mesleğin nitelikleri arasında; statü kaynağı olması; bireyin bedensel ve zihinsel gelişimi üzerinde etkiye sahip olması; anlam üretiminin temel bir mekanizması olması; hayata bakış açısını, tutum ve davranışları şekillendirmesi; toplumsal yaşama katılımı sağlayıcı bir fonksiyon üstlenmesi sayılabilir.

Bireylerin hayatında önemli bir karar niteliği taşıyan meslek tercihi birçok faktörden etkilenmektedir. Aydemir (2018), üniversite öğrencileri ile yürüttüğü çalışmada öğrencilerin meslek tercihi üzerinde etkili olan etmenleri belirlemeye çalışmıştır. Çalışmada, meslek tercihinde etkili olan en önemli üç etmenin; mesleğin gelecekte önemini koruması, mesleğin kazandırdığı toplumsal saygınlık ve kariyer imkânı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca meslek tercihi sürecine en büyük etkiyi sırasıyla; aile, okul/öğretmenler ve akraba/yakın arkadaş çevresinin yaptığı belirlenmiştir. Andsoy, Güngör ve Bayburtluoğlu’nun (2012) çalışmasında öğrencilerin çoğu ailelerinin hemşirelik

mesleği ile ilgili olumlu görüşlere sahip olmaları nedeniyle hemşirelik mesleğini seçtiklerini belirtmişlerdir.

Hemşirelik mesleği özelinde bakıldığında ise yukarıda sözü edilen faktörlere ek olarak, istihdam edilebilirlik ve gelir sağlama imkânlarının iyi olması (Çöplü ve Tekinsoy Kartın, 2019; Özveren, Gülnar, ve Özden, 2017; Özdelikara, Ağaçdiken, ve Aydın, 2016; Özdemir Kardaş ve Şahin Akgün, 2016; Yılmaz ve Karadağ, 2011 ; Cho, Jung, & Jang, 2010; Seago, Spetz, Alvarado, & Keane, 2006;) ile hemşirelik mesleğinin insanlara yardım etme fırsatı sunan bir meslek olması da mesleğin tercih edilebilirliğini artırmaktadır (Temel, Bilgiç, ve Çelikkalp, 2018; Özdelikara ve ark., 2016; Mclaughlin, Moutray, & Moore, 2010).

Wu, Low, Tan, López, & Liaw (2015) tıp, diş hekimliği, eczacılık ve hemşirelik öğrencileri arasında kariyer seçimini etkileyen faktörlere odaklanan çalışmalarında, yirmi dokuz makaleyi incelemişler ve şu temalara ulaşmışlardır: başkalarına yardım etme arzusu ve sağlık hizmetlerine kişisel ilgi dahil olmak üzere içsel faktörler, finansal ücret, iş güvenliği, mesleki prestij ve iş özerkliği gibi dışsal faktörler, toplumsal cinsiyet ve sosyo-ekonomik durum gibi sosyo-demografik faktörler ve ailenin ve diğer profesyonel bireylerin etkisini kapsayan kişilerarası faktörler. Ergün ve Güzel'e göre (2016) hemşirelik mesleğinin insan sağlığı ile ilgilenen bir meslek olması sebebiyle bilinçli meslek tercihi yapmak ve mesleğe ilişkin olumlu algıya sahip olmak çok önemlidir. Zira mesleğin tercih edilmesi noktasında yapılacak hatalar, hizmet sunulan grupların zarara uğramasına neden olabilir.

Meslek tercihinin bireylerin yaşamında oynadığı hayati rol dikkate alındığında, sağlıklı bir tercihte bulunmanın önemi daha iyi kavranabilir. Meslek tercihinin etki eden etmenler ile ilgili bilgi düzeyi arttıkça, bireylere meslek tercihi noktasında daha iyi danışmanlık verilebilecek ve toplumda mesleğinden memnun bireylerin sayısı artacaktır, bu da toplumun genel mutluluk düzeyine katkıda bulunacaktır. Bu çalışmanın amacı da, hemşirelik mesleğinin tercih edilmesine etki eden etmenlerin, mesleğe daha yeni adım atmış olan birinci sınıf üniversite öğrencileri ile yapılacak görüşmeler yoluyla belirlenmeye çalışılmasıdır.

GEREÇ YÖNTEM

Karma tipte olan bu çalışmanın evrenini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İç Anadolu Bölgesinde yer alan bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri (N=100) oluşturmuştur. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk aşamasına, çalışmaya katılmayı kabul eden ve veri toplama aracını eksiksiz dolduran 88 öğrenci dâhil edilmiştir. İkinci aşamada ise öğrencilere 1'den 88'e kadar numara verilmiş, numaralar kâğıtlara yazılarak bir torbaya konmuş, torbadan rastgele 20 kâğıt seçilmiştir. Ortak bir kodlamaya ve veri doygunluğuna ulaşıldığı için 14. görüşmede araştırma sonlandırılmıştır.

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan Öğrenci Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Bilgi Formu ile katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet, ebeveyn eğitim durumu, yaşanılan yer gibi) ilişkin bilgiler toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, katılımcıların hemşirelik mesleğine olan ilgileri, hemşirelik mesleği hakkındaki düşünce ve algıları ile ilgili bilgi edinmek amacıyla geliştirilmiş olup toplam 10 sorudan oluşmaktadır.

Görüşmeler 15 Nisan - 15 Mayıs 2018 tarihleri arasında İç Anadolu Bölgesinde yer alan bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi binası içerisinde yer alan uygun dersliklerde gerçekleştirilmiş ve yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Çalışmadan elde edilen nitel veriler, önce metinlere aktarılmış, daha sonra ise içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 21 paket programı kullanılarak nicel veriler elde edilmiştir.

Çalışmanın yürütülmesi için çalışmanın yapıldığı üniversitenin Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (02-2018/05) yazılı izin alınmıştır. Çalışmaya katılım için gönüllük esası temel alınmıştır. Katılımcılara bilgilerinin gizli tutulacağı, istediklerinde çekilme haklarını kullanabilecekleri konusunda bilgi verilmiş ve katılımcılardan yazılı onam alınmıştır.

Çalışmanın sınırlılıkları olarak, çalışma kapsamında yalnızca birinci sınıf öğrencileri ile görüşülmesi ve nitel bir çalışma olması nedeniyle sonuçların genellenemezliği sayılabilir.

BULGULAR

Araştırmaya dâhil edilen katılımcıların yaşları 17 ile 21 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 19 ± 1.04 'tür. Tablo 1 incelendiğinde mezun oldukları lise olarak ilk sırada Anadolu/Fen Lisesi (%78,4) yer almaktadır. Katılımcıların %28,4'ü büyükşehirde yaşamaktadır. Ebeveyn eğitim durumunda ilkokul ilk sıradadır (%46,6 - %35,2). Algılanan aile gelir durumunda ise katılımcıların büyük çoğunluğu gelir ile gider durumlarının denk olduğunu ifade etmişlerdir (%79,5).

Katılımcılar ile yapılan görüşmelerin analizi sonucunda “hemşirelik mesleğine ilgi”, “hemşirelik mesleğinin toplumsal imajı” ve “meslek-kişilik arasındaki bağ” olmak üzere üç tema belirlenmiştir. Görüşme yapılan katılımcılara 1 den 14 e kadar numara verilmiş olup katılımcıların ifadelerinden önce sıra numaraları (K7 gibi) belirtilmiştir. Aşağıda, belirlenen temalara ilişkin özet niteliğinde ifadeler yer verilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular (n=88)

	Değişken	Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	68	77,3
	Erkek	20	22,7
Mezun olunan lise	Düz Lise	13	14,8
	Sağlık Meslek Lisesi	2	2,3
	Anadolu/Fen Lisesi	69	78,4
	İmam-Hatip Lisesi	3	3,4
	Endüstri Meslek Lisesi	1	1,1
Yaşanılan Yer	Köy/Kasaba/Küçükşehir	62	70,5
	Büyükşehir	25	28,4
Okul Dışı Çalışma Durumu	Çalışmıyor	82	93,2
	Hemşirelik dışı bir işte çalışıyor	6	6,8
Aile Yapısı	Çekirdek aile	77	87,5
	Geniş aile	9	10,2
	Tek ebeveynli aile	2	2,3
Anne Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	13	14,8
	Okur-yazar	6	6,8
	İlkokul mezunu	41	46,6
	Ortaokul mezunu	13	14,8
	Lise mezunu	13	14,8
	Üniversite mezunu	2	2,3
Baba Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	4	4,5
	Okur-yazar	4	4,5
	İlkokul mezunu	31	35,2
	Ortaokul mezunu	17	19,3
	Lise mezunu	18	20,5
	Üniversite mezunu	13	14,8
Aile Gelir Durumu	Gelir<Gider	8	9,1
	Gelir=Gider	70	79,5
	Gelir>Gider	10	11,4

Tema 1: Hemşirelik Mesleğine İlgi

K4: “En baştan beri hemşirelik bölümünü istiyordum. İlgi duyduğum, yapabileceğime inandığım tek meslek hemşirelikti. Tercihlerimde bir değişiklik olmadı.”

K5: “Çok küçük yaşlara dayanıyor. 9-10 yaşımdan beri hemşirelik mesleğine ilgim var. Annem küçüklüğümde neredeyse her ay hastaneye yatıyordu. Hastane ortamına çok alışmışım. Hemşirelerin yaptıkları iş çok hoşuma gidiyordu. Bu yüzden sağlık bölümüne gitmeyi çok istiyordum.”

K7: “Annemin sağlık sorunları vardı. 10-12 yıl hastanedeydik hep. Hemşireliği de severdim. Lise son sınıfta mesleğe ilgim iyice arttı. Anneme daha iyi bakabilmek için de istedim.”

K11: “Küçüklüğümde beri hemşireliğe ilgim var. Bebeklerimi bile hemşire yapıyordum. Sürekli hastaneye gidiyorduk ve ben hemşireleri gördükçe onlar gibi olmak istiyordum. Kıyafetleri ilgimi çekiyordu. Lisede de yine aynısı oldu. Sağlık meslek lisesini çok istiyordum. Hemşirelik olmazsa hiçbir mesleği yapamam diye düşünüyorum.”

K12: “Okul olarak bence alacak öğrencileri hastaneye götürecekler. Ortamı görmesi lazım. Gerçekten istekli olunması lazım. İsteği olan öğrenci araştırır, devamını getirir.”

K9: “Seminerler düzenlenebilir. Konferanslar, liselere gidip. Bize gelen olmadı hiç. Meslek tanıtımı olarak... Olmayan üniversitelerde bu bölüm açılabilir. Bence bunlar yapılabilir.”

K7: “Özellikle lise son öğrencilerine her okula gidilip de eğitim verilebilir. Bizde çoğu arkadaşım meslekle ilgili yeterince bilgi verilmediği için vazgeçti. Bu yüzden lise öğrencilerine hemşireliği seven biri gelerek onlara meslekle ilgili bilgi verebilir.”

Tema 2: Hemşirelik Mesleğinin Toplumsal İmajı

K1: “Konuştuğum insanlar ailemizin gururusun diyorlardı. Sen, babanın gururusun diyorlardı bu da beni çok mutlu ediyordu. Çevrem hemşirelik mesleğini olumlu olarak algılıyor ve mesleğe saygı duyuyor.”

K3: “Genellikle zor bir meslek olması, gecesinin gündüzünün olmaması, aile hayatının olmaması gibi nedenlerle toplumda olumsuz algılanıyor. Bir de hemşireler somurtkan, gülmeyen ve sorulara cevap vermeyen olarak biliniyor. Güler yüzlü olmayanlar var. Yorgunluktan olabilir. Nöbetleri oluyor. Yorucu olabilir. Belki o yüzdendir.”

K5: “Günümüzde birazcık hemşirelerde güler yüzde sıkıntı oluyor. Tabi yoğun oldukları için yapamıyor olabilirler. İşini severek ve güler yüzlü yaparlarsa insanlar güzel bir meslek olarak düşünür. Olabildiğince başarılı işler yapmaları gerekiyor hemşirelerin. İnsanların da bunları görüp saygıları artar bize karşı.”

K14: “Hemşireler azarlıyorlar. Hep suratsız hemşire diyorlar. Açıkçası bu önleğinde her şey düzelir.”

K4: “İyi algılayanlar da var, kötü algılayanlar da var. Yakınındaki kişi hemşireyi tanır. İş yükünün fazla olduğunu bilir. Ona göre düşünür. Hiç hemşire tanıdığı olmayan insan da bilmez ona göre davranır.”

K11: “Bizim en başta tavırlarımıza dikkat etmemiz lazım. Hastaları etkiliyor, onlar da toplumu etkiliyor. Bence hastadan geçiyor hemşireliğin tanıtımı. Sadece hemşire uygulama yapıp gidiyor diyenler de oluyor, bize yardımcı oluyor diyenler de oluyor.”

Tema 3: Meslek-Kişilik Arasındaki Bağ

K1: “İnsanları mutlu etmeyi, yardım etmeyi seviyorum. O yönden hayırsever bir insan olduğumu düşünüyorum. İnsanlarla iletişim kurmayı seviyorum. İnsanları mutlu etmeyi seviyorum. Bu sebeplerle hemşirelik mesleğinin bana uygun olduğunu düşünüyorum.”

K5: “Yardımsızlık, saygı, önem verme, hemşirelik ile ilgili bütün özellikleri taşıdığımı düşünüyorum. Hemşireliği o yüzden tercih ettim, severek geldim.”

K13: “Bence insanın karakteri neyse seçtiği meslek de ona göre oluyor yansıtıyor. Ben soğukkanlı bir insanım ve mesleğimin karakterime uygun olduğunu düşünüyorum.”

TARTIŞMA

Bu çalışma, bir üniversitenin hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerinin mesleği tercih etme nedenleri ile mesleği algılama biçimlerine ilişkin görüşlerini kapsamaktadır. Yapılan içerik analizi sonucunda çalışmanın ana temaları “hemşirelik mesleğine ilgi”, “hemşirelik mesleğinin toplumsal imajı” ve “meslek- kişilik arasındaki bağ” olarak belirlenmiştir.

Hemşirelik Mesleğine İlgi

Meslek tercihinin ilişkin fikirler aslında çok daha erken yaşlarda oluşmaktadır. Çalışmamızın gösterdiği üzere küçük yaşlarda deneyimlenen bazı yaşam olayları meslek tercihinde belirleyici olabilmektedir. Bireylerin bir mesleğe yönelik kendiliğinden ilgi duyması beklenebileceği gibi, katılımcıların ifade ettiği gibi yapılacak bilgilendirmeler yoluyla da bu ilgi artırılabilir.

Bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde Ergün ve Güzel (2016) de çalışmalarında hemşirelik bölümünü tercih eden öğrencilerin çoğunluğunun erken yaşlardan itibaren hemşire olmak istedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Çalışma bulgumuzun aksine Özdelikara ve ark.’nın (2016) hemşirelik bölümü birinci sınıfta öğrenim gören 102 öğrenci ile yürüttükleri çalışmada öğrenciler, Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği’nden en düşük puan ortalamasını ‘Hemşire olmayı her zaman istemişimdir’ ifadesinden

almışlardır. Bulgular arasındaki farklılığın hemşirelik mesleğinin toplumsal imaj algısındaki farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

İnsanların ilgilerine göre meslek seçimi yapabilmesi için öncelikle mesleklerle ilgili gerekli bilgi desteğinin sağlanması gerekmektedir. Meslek seçimi yapacak adayların kendi ilgilerini keşfetmeleri kadar mesleki ilgiyi artırma adına birtakım çalışmalara da ihtiyaç vardır. Bu çalışmada da öğrenciler bu ihtiyacı dile getirmişlerdir. Sarıtaş Çıtlık, Derin, ve Sarıtaş'ın da (2014) ifade ettiği üzere hemşirelik mesleğinin tanıtımının daha iyi yapılması adına atılacak adımlara çalışan hemşirelerin de destek olmaları, hemşirelik eğitimi sunan kurumların adaylara yönelik etkin bir şekilde tanıtım faaliyetleri düzenlemesi, lise çağındaki öğrencilere yönelik düzenlenen meslek tanıtım programlarında, hemşirelik mesleğinin de yer alması gerekmektedir.

Hemşirelik Mesleğinin Toplumsal İmajı

Tercih edilecek mesleğin toplum tarafından nasıl algılandığı ve mesleği temsil eden bireylerin toplum tarafından nasıl etiketlendiği oldukça önemlidir. Zira toplumdaki imajı olumsuz olan bir mesleğin gönüllü olarak tercih edilme olasılığının düşük olması beklenmektedir. Çalışmamızın gösterdiği üzere hemşirelik mesleğini temsil eden bireylerin, hizmet alan gruplara karşı sergiledikleri tavırlar mesleğin imajını olumsuz yönde etkilemektedir. Araştırmaya dâhil olan katılımcılar da bu gerçekten yola çıkarak toplumdaki olumsuz imajın değişmesi gerekliliğini vurgulamış ve hemşirelere de önemli görevlerin düştüğünü vurgulamışlardır.

Bu çalışmanın bulgusuna paralel olarak, literatürde önemli bir çoğunluğun ise hemşirelik mesleğinin toplumsal imajının olumsuz olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir (İnce ve Khorshid, 2015; Karadağ, Pekmezci, ve Sapçı, 2015; Çelik Sis, Pasinlioğlu, Kocabeyoğlu, ve Çetin, 2013).

Benzer şekilde, Hoeve, Jansen, & Roodbol'un (2014) hemşirelerin toplumsal imajlarının, benlik kavramlarının ve profesyonel kimliklerinin güncel durumlarını değerlendirdikleri meta analiz çalışmasında da toplumda hemşirelik mesleğinin olumsuz olarak algılandığı saptanmıştır. Hemşirelerin doktor yardımcısı olarak algılanması ve hemşireliğin kadınların sayıca çok olduğu bir meslek dalı olması gibi nedenlerle günümüzde halen toplumun hemşirelik mesleği ile ilgili imajına dair olumsuz düşünceler mevcuttur (Koç ve Sağlam, 2009; Karadağ, 2002).

Meslek-Kişilik Arasındaki Bağ

Bu çalışmanın önemli sonuçlarından biri de katılımcıların kişilik özellikleri ve hemşirelik mesleği arasında kurdukları bağıdır. Katılımcılar, kişilik özellikleri ve hemşirelik mesleği arasında yakın bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar ayrıca, yardımseverlik, iletişim becerisi, soğukkanlılık, insanlara değer verme ve saygılı olma gibi kişisel özelliklerinin aynı zamanda hemşirelik mesleğini icra edecek bireylerde bulunması gereken nitelikler olduğunu ifade etmişlerdir.

Erkal İlhan, Yalçın Saba, ve Sancar 'ın (2012) çalışmasında öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etmelerinde, insanlara yardım etme isteğinin etkili olduğu belirlenmiştir. Yirmi üç katılımcıyla yapılan nitel bir araştırmada ise, hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin empati ve özgecil ideallere sahip olmak gibi özelliklere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Eley, Eley, Bertello, & Clark, 2012). Yararlılık ve bireye saygı gibi ilkeler, hemşirelerin etik ilke ve sorumlulukları arasında da yer almaktadır (Türk Hemşireler Derneği, 2009).

SONUÇ

Sonuç olarak çok erken yaşlarda başlayan bir dizi süreç, bireylerin meslek tercihi üzerinde etkili olmaktadır. Kişi için en doğru meslek ise, kişisel niteliklerine en uygun olanıdır. Mesleğin toplumsal imajının olumlu olması ise mesleği icra edenleri olumlu yönde motive edecektir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda mesleğe ilginin artırılması adına meslek tanıtımının yaygınlaştırılması, meslek mensupları ile öğrencilerin buluşturulması, toplumda hemşirelik imajının olumlu yönde değiştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılması önerilmektedir. Özellikle birinci sınıf öğrencileri ile benzer çalışmalar yapılarak, tercih edenlerin mesleğin gerektirdiği nitelikler ile ne ölçüde uyumlu oldukları tespit edilmeli ve gerektiğinde kişisel niteliklerine daha uygun mesleklere yönlendirmeler yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Andsoy, I., Güngör, T., & Bayburtluoğlu, T. (2012). Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin hemşireliği tercih etme nedenleri ve mesleğin geleceği ile ilgili görüşleri. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 124-130. doi: 10.5505/bsbd.2012.87597
- Aydemir, L. (2018). Üniversite öğrencilerinin meslek tercihlerini belirleyen faktörlere yönelik bir inceleme. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(5), 713-723.
- Cho, S. H., Jung, S. Y., & Jang, S. (2010). Who enters nursing schools and why do they choose nursing? A comparison with female non-nursing students using longitudinal data. *Nurse Education Today*, 30(2), 180- 186. doi: 10.1016/j.nedt.2009.07.009.
- Çelik Sis, A., Pasinlioğlu, T., Kocabeyoğlu, T., & Çetin, S. (2013). Hemşirelik mesleğinin toplumdaki imajının belirlenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 21(3),147-153.
- Çöplü, M., & Tekinsoy Kartın, P. (2019). Professional self-concept and professional values of senior students of the nursing department. *Nursing Ethics*, 26(5), 1387-1397. doi:10.1177/0969733018761171.

- Eley, D., Eley, R., Bertello, M.C., & Rogers Clark, C. (2012). Why did I become a nurse? Personality traits and reasons for entering nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 68(7), 1546-1555. doi: 10.1111/j.1365-2648.2012.05955.x.
- Ensari, Ş.M., & Alay, K.H. (2017). Meslek seçimini etkileyen faktörlerin demografik değişkenler ile ilişkisinin araştırılması: İstanbul ilinde bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10), 409-422. doi: 10.20304/humanitas.358378.
- Ergün, G., & Güzel, A. (2016). Sağlık Yüksekokulu hemşirelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 13(1), 1271-1284.
- Erkal İlhan, S., Yalçın Saba, A., & Sancar, B. (2012). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin ebellek ve hemşirelik bölümlerini seçme nedenleri. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 73-90. doi: 10.1501/asbd_0000000006.
- Hoeve, Y., Jansen, G., & Roodbol, P. (2014). The nursing profession: public image, self-concept and professional identity. A discussion paper. *Journal of Advanced Nursing*, 70(2), 295-309. doi: 10.1111/jan.12177.
- İlhan, S. (2008). Yeni kapitalizm ve meslek olgusunun değişen anlamları üzerine. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 313-328.
- İnce, S., & Khorshid, L. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18(3), 163-181.
- Karadağ, A. (2002). Meslek olarak hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5(2).
- Karadağ, G., Pekmezci, S., & Sapçı, E. (2015). Thought and expectations of nursing students through education and professional. *Gaziantep Medikal Journal*, 21(1), 26-31.
- Koç, Z., & Sağlam, Z. (2009). Lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri ve mesleği seçme durumlarının belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(3), 1-11.
- Mclaughlin, K., Moutray, M., & Moore, C. (2010). Career motivation in nursing students and the perceived influence of significant others. *Journal of Advanced Nursing*, 66(2), 404-412.
- Özdelikara, A., Ağaçdiken, S., & Aydın, E.E. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 83-88.
- Özdemir Kardeş, F., & Şahin Akgün, Z. (2016). Hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (1), 28-32.

- Özveren, H., Gülnar, E., & Özden, D. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*, 8(2), 57-64. doi: 10.18663/tjcl.320040.
- Sarıtaş Çıtlık, S., Derin, N., & Sarıtaş, S. (2014). Hemşirelik öğrencilerinde mesleki imaj algısının meslekte kalma niyeti üzerine etkisi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1), 29-32.
- Seago, J. A., Spetz, J., Alvarado, A., & Keane, D. (2006). The nursing shortage: Is it really about image? *Journal of Healthcare Management*, 51(2), 96-110.
- Temel, M., Bilgiç, Ş., & Çelikkalp, Ü. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçiminde etkili faktörler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 8(3), 480-487. doi: 10.5961/jhes.2018.289.
- Türk Hemşireler Derneği. (2009). Hemşireler için etik ilke ve sorumluluklar. Erişim Tarihi: 26 Şubat 2020, <http://www.turkhemsirelerdernegi.org.tr/files/tr/thd/meslegi-etigi/hemsireler-icin-etik-ilke-ve-sorumluluklar/hemsire%20brosur.pdf>
- Yanikkerem, E., Altınparmak, S., & Karadeniz, G. (2004). Gençlerin meslek seçimini etkileyen faktörler ve benlik saygıları. *Hemşirelik Forum Dergisi*, 7(2), 61-62.
- Yılmaz, M., & Karadağ, G. (2011). Erkek öğrenci hemşireler hemşirelik mesleğini nasıl algılıyor? *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 21-28.
- Wu, L.T., Low, M. M. J., Tan, K.K., López, V., & Liaw, S.Y. (2015). Why not nursing? A systematic review of factors influencing career choice among healthcare students. *International Nursing Review*, 62(4), 547-562.